

Politidirektoratet

Pb 8051, Dep
0031 OSLO

NATIONAL MOBILE POLICE SERVICE

Deres referanse:
201702339-2 310

Vår referanse:
201700145-2 310

Sted, Dato
Stavern, 13.10.2017

HØRING - NOU 2017:9 POLITI OG BEVÆPNING

Vi viser til Politidirektoratets høring vedrørende ovennevnte datert 13.6.2017.

Innledning

Utrykningspolitiet (UP) vil innledningsvis gi honnør til utvalget som har foretatt grundige og dokumenterte vurderinger av behovet for endring av dagens bevæpningspraksis. Vi er enige i konklusjonen til flertallet i utvalget. Hovedprinsippet om et ubevæpnet politi bør videreføres, med fremskutt lagring av våpen i kjøretøy og/eller for tjeneste på flyplass i nærhet til patruljeringen.

Utvalget har på en god, kunnskapsbasert og prinsipiell måte, vurdert seg frem til flertallskonklusjonen. Konklusjonen styrkes etter vårt syn, ved at utvalgets mindretall er enig i vurderingene til flertallet i utvalget.

Vi har invitert alle fast ansatte til å komme med merknader til utvalgets rapport. Lokal tillitsvalgt for Politiets fellesforbund (PF) og Hovedtillitsvalgt for de innbeordrede mannskaper i UP, har varslet at de vil gi sine merknader til PF sentralt. Ledergruppen har også vært invitert til å gi kommentarer til høringssvaret.

Vi har i det videre valgt å avgrense vårt høringssvar til utvalgte kapitler og emner, slik at vi kun gir kommentarer til kapitlene 3 til 8, som også hører under utvalgets "anbefalingskapittel", kap. 9.

Kapittel 3, Prinsipper for politi og maktbruk

Etter vår oppfatning styrkes flertallskonklusjonen ved at analysen og drøftingene som ligger til grunn for konklusjonen om ikke å endre dagens bevæpningspraksis, har tatt utgangspunkt i

Utrykningspolitiet

Utrykningspolitiet
Post: Postboks 100, N-3291 STAVERN
Besøk: Fredriksvern verft, Helgeroav, STAVERN

Tlf: 33 13 44 00
Faks: 33 13 44 35
E-post: post.up@politiet.no

Org. nr.: 974 760 894
Giro: 7694.05.08351
www.politi.no

den tilbakeholdne polititradisjonen og de fire overordnede prinsipper; legalitet, nødvendighet, forholdsmessighet og ansvarlighet.

I debatten om politiets bevæpningspraksis er det lett å miste av syne det prinsipielle i norsk polititradisjon, og la følelser og individuelle oppfatninger av bl.a. nødvendighet styre vurderingen av behov for endring. Selvfølgelig skal prinsippene veies opp mot dagens trusselbilde og behovet for å kunne ivareta befolkningens og politiets trygghet og sikkerhet.

Vi er opptatt av at argumentene for bevæpning ikke blir formet ut ifra propagandaaktige påstander som klinger godt og som kan skape ubegrunnet frykt i befolkningen og blant tjenestemenn, men at de har et forskningsbasert grunnlag. Debatten krever en mer grundig analyse enn det som fremgår av Politiets Fellesforbunds (PF) vedtak fra november 2012, som senere ofte er begrunnet med at vi trenger "et nytt verktøy i ryggsekken" – bevæpning for sikkerhetsskyld.

Kapittel 5, Politiets organisering, oppgaver og bevæpningsordning

5.7.2 Antall bevæpningsbeslutninger

Vi viser til kommentarer under pkt. 5.7.5

5.7.3 Bevæpningsbeslutninger der kniv er involvert

Vi leser utvalgets redegjørelse om ovennevnte tema med interesse. Etter vårt syn burde utvalget foretatt en dypere analyse og vurdering av bakgrunnen for endringen i opplæring i "knivoppsettet". Ble endringene begrunnet i økning av uønskede hendelser f.eks. i HMS-sporet, eller var det instruktørkorpset ved Politihøgskolen som foretok endringer i opplæring uten forankring i nasjonal ROS-analyse eller overordnet strategi?

5.7.5 Endringen i våpeninstruksen

Utvalget peker på to viktige områder som kan ha påvirket økningen i antall bevæpningsordre fra 2014 til 2016; Det ene er operasjonsleders myndighet til å gi bevæpningsordre i de akutte tilfellene, og det andre er politiansattes opplevde trygghet etter avsluttet midlertidige bevæpningsperiode. Dette er en usikkerhet som bør undersøkes nærmere, slik at det avdekkes hvorvidt det har oppstått en praksis som innebærer at den rettslige standard for bevæpning har endret seg. Særlig bør det undersøkes om økningen skyldes at det operative personellet i tiden etter avsluttet midlertidig bevæpningsperiode har bedt om bevæpning for flere situasjoner enn tidligere jf. utvalgsrapporten pkt 5.9.3, og ikke reell økning i farlige hendelser som krever bevæpningsordre. Også nærheten mellom operasjonsleder og det operative personell som ber om bevæpning bør undersøkes.

Til samme tema viser vi også til våre kommentarer til kapittel 7, *Den midlertidige bevæpningen*.

5.7.6 Trusler om bruk av skytevåpen

Utvalgets analyser viser ingen klar trend i utviklingen, og vi legger til grunn at det skyldes politiets tilbakeholdne tradisjon og kriminalitets- og trusselutviklingen. Etter vårt syn er dette én av flere data som bekrefter at behovet for permanent bevæpning ikke har vært, eller er til stede.

5.7.7 Egenbevæpning i tilfeller der politiet har truet med eller brukt skytevåpen

Utvalget konkluderer med at det er et lavt nivå av egenbevæpning sammenliknet med det totale antall "ordinære" beslutninger i perioden 2010-2016. Vi mener derfor analysen ikke

støtter utvalgets mindretall, som begrunner behovet for en bevæpningsmodell med uladd våpen på tjenesteperson for at "politiet må være forberedt på det uforutsigbare".

Argumentasjonen må være mer kunnskapsbasert enn det vi ofte hører i den offentlige debatten, hvor "tjenestemenn plutselig står overfor en bevæpnet person i 7. etasje i ei blokk og da ikke kan løse oppdraget uten våpen". En situasjon som tjenestemenn i årevis som oftest ubevæpnet har løst på en god måte, i norsk tilbakeholden polititradisjon. Sannsynligheten for å stå overfor ovennevnte situasjon er ikke dokumentert større i dag enn tidligere.

Norsk politi har ut fra erfaring vært "forberedt på det uforutsigbare" i den perioden utvalget har undersøkt, og vi er av den oppfatning at "det uforutsigbare" fortsatt best løses på smarte og defensive måter som politiet har tradisjon for.

5.7.11 Polititjenestepersoner dødd i tjeneste i Norge (1945-2016)

Utvalgets undersøkelser viser at sannsynlighet for å bli drept i tjeneste er liten i Norge. Hvilket etter vår oppfatning er et viktig argument for ikke å gjøre endringer i dagens bevæpningspraksis. Sett opp mot at det er mindre kriminalitet og færre skadde politifolk de siste ti årene, fremstår det som tryggere å være politi i dag enn for ti år siden. Et generelt endret og varierende terrortrusselbilde er etter vår oppfatning ikke et godt nok argument for ny bevæpningspraksis.

5.9 Utvalgets vurderinger og anbefalinger

Vi støtter som tidligere nevnt utvalgets vurdering av at dagens ordning med fremskutt lagring av skytevåpen som fungerer godt. Utvalgets bekymring for den kraftige økningen av bevæpningsbeslutninger siden 2007 deler vi, og mener at dette forholdet bør analyseres mer nøye for å sikre at utviklingen er i tråd med lovgivers intensjon. Det er viktig at ikke intensjonen kun utvikles og styres av det politioperative nivå og miljø, men av en strategisk politiledelse basert på kunnskap, verdier og andre prinsipielle standarder.

Vi støtter også utvalgets anbefaling om at de mest sentrale delene av våpeninstruksen nedfelles i politiloven, slik at et viktig maktmiddel gis økt demokratisk kontroll. Det er vi alle tjent med.

Kapittel 6, Samfunns-, kriminalitets- og terrorutviklingen

Innledningsvis til dette kapitlet vil vi peke på utvalgets opplysninger om manglende sentral oversikt over omfanget av hendelser de siste år, der tjenestepersoner har blitt skadet i oppdrag, og hvor gjerningspersonen(e) hadde en eller annen form for våpen. Det har derfor ikke foreligget en bekymring i HMS-sporet. Dessverre står vi da igjen med et feil bilde av utviklingen som ikke er basert på kunnskap om faktum, men allikevel en oppfatning om at det er "verre enn tidligere". Statistikken viser at det ikke er en økning i bruk av våpen eller livstruende kriminalitet i Norge, hverken mot politiet, annen offentlig myndighet eller borgerne. I Nord-Europa har Norge sammen med Island det laveste antall drap per 100.000 innbyggere (United Nations Office on Drugs and Crime, 2011 Global Study on Homicide).

Vi mener for øvrig at utvalget har foretatt en grundig faktasjekk og analyse av samfunns-, kriminalitets- og terrorutviklingen i Norge, som på en overbevisende måte styrker flertallets anbefaling. Som tidligere nevnt legger også mindretallet til grunn analysen, selv om mindretallet i utvalget anbefaler "uladd våpen på hofta" for sikkerhets skyld.

Som utvalget (pkt. 9.1.2), mener vi at situasjonsforståelsen i politiets innbyggerundersøkelse 2016 (POD) må legges til grunn. Den bekrefter at så godt som hele befolkningen føler seg trygge i Norge. Undersøkelsen viser at det er små forskjeller mellom politidistriktene, og ni av ti eller flere føler seg trygge i alle distrikt. Respondentene i innbyggerundersøkelsen peker på at trafikkfarlige hendelser er den hendelsen størst andel av nordmenn er bekymret for å bli rammet av. I likhet med i fjor er det ran eller utpressing færrest bekymrer seg for. Hvilke typer hendelser nordmenn er bekymret for i undersøkelsen, er relativt stabil de siste årene. Innbyggerundersøkelsen speiler den statistikken som utvalget presenterer i kapittel 6, hvor det er nedgang i kriminalitet. Publikum tror også at terrorangrep vil finne sted uavhengig av om politiet bærer våpen eller ikke. Bevæpnet gatepoliti eller ikke, gjør med andre ord ingen forskjell som forebyggende faktor. Dette understøtter at kunnskap, etterretning og forebyggende virksomhet i stort virker bedre enn et synlig bevæpnet gatepoliti.

Utvalgets analyse står nok i sterk kontrast til aktører i den offentlige debatten som hevder at samfunns-, kriminalitets- og terrorutviklingen begrunner en endret bevæpningspraksis. Vi mener det bør vekke bekymring når tjenestepersoner oppfatter trusselbildet svært annerledes enn det publikum de er satt til å beskytte gjør.

For å illustrere den ovennevnte utfordringen, viser vi til en artikkel på nettstedet "Faktisk.no", (<https://www.faktisk.no/faktasjekker/Y5p/politiet-i-oslo-erklarer-vi-har-tapt-byen-islam-har-overtatt>) med overskriften "Faktisk helt feil". Her imøtegår de med fakta informasjon presentert på internasjonale nettsteder om at Oslo politiet ikke har kontroll over kriminalitet og at muslimer har overtatt.

Utvalget har gode analyser av spørsmålet om den dagsaktuelle terrortrussel løses med et bevæpnet politi. Det er krevende dilemmaer og komplekse avveininger når sikrings- og beredskapstiltak mot tilsiktede uønskede handlinger (terrorsikring) skal vurderes. Det er åpenbart at terror skaper frykt i samfunnet, på en måte som ikke står i proporsjon til den faktiske faren den utgjør i henhold til referanser utvalget viser til. Derfor er det viktig at politikere og politiledere klarer å balansere budskapet i forbindelse med trusselvurderinger fra Politiets sikkerhetstjeneste (PST). Det er også viktig at overordnet politisk nivå og politiet er tydelige på at samfunnet ikke vil være i stand til å eliminere all risiko og forebygge alle hendelser. Verdt å merke seg er utvalgets opplysning om at publikum tror at terrorangrep vil finne sted uavhengig av om politiet bærer våpen eller ikke. For øvrig ligger det en fare når risikonivået justeres fra "mulig" til "sannsynlig" og tilbake over tid, uten at det sannsynlige oppstår, at reell årvåkenhet i politiet samtidig reduseres.

Som utvalget, mener vi at daglig bevæpning av norsk politi ikke er svaret på utviklingen av terrortrusselen. Etter vårt syn må det prioriteres mer solid forebygging gjennom etterretning og andre sosiale tiltak som politiet også må adressere til andre samfunnsaktører.

Avslutningsvis til kapittel 6 er vi enig i utvalgets vurderinger hva gjelder økningen i bevæpningsordre som er begrunnet i økning av antallet knivsaker, ofte hvor personer med psykiske lidelser er involvert. Utvalget viser til kunnskap om at det ikke er en økning av psykiatri, men politiet opplever det allikevel slik. Det er grunn til å anta at endrede rutiner – knivkonseptet – over tid har ført til økningen av situasjoner og trusler, som tidligere som oftest ble løst av et ubevæpnet politi. Utvalget (kap. 9) har i den henseende vist til masteroppgaven om temaet (Haugland 2015, s. 4), og setningen "Det er ikke godt trente, hardbarkede og organiserte kriminelle som politiet møter i væpnede oppdrag, men syke og sårbare mennesker med komplekse rus- og psykiatrilidelser".

Som et tillegg til det ovennevnte mener vi det er viktig å ha med perspektivet om å være oppmerksom på politiets nye strukturendringer, hvor større avstander fra beboerne gjør at kunnskap om enkeltindivider med psykiske lidelser, eller andre som gjennom atferd kan utgjøre en fysisk trussel ikke blir fanget opp tidsnok. Saker og personer med endret atferd som før ble avdekket tidligere på bakgrunn av kjennskap til bygdas folk, gjennom dialog og bekymringssamtaler, kan i dag gå under radaren for lenge. Uten tidlig avdekking og oppfølging er det selvsagt en økende fare for eskalering av trussel- og konfliktnivå.

Kapittel 7, Den midlertidige bevæpningen

Utvalget har foretatt en grundig analyse av prosessen og erfaringer etter at politiet i over 14 måneder var midlertidig bevæpnet.

Det bør ikke overraske at norsk politi med "den beste" operative utdannelsen, også hva gjelder godkjenning for autorisasjon til å bære og bruke våpen, håndterte den midlertidige bevæpningen på en generelt sett tilfredsstillende måte. Selvsagt har erfaringene fra perioden forsterket et ønske om generell bevæpning blant tjenestemenn og andre som er positive til daglig bevæpning, uten at utvalget eller vi kan se at samfunns-, kriminalitets- og terrorutviklingen nødvendiggjør behovet for endring. Kombinasjonen av PFs vedtak og erfaring fra midlertidig bevæpning, kan ikke danne grunnlag for beslutningen i bevæpningsspørsmålet.

Vi støtter derfor utvalget i at det ikke gir et selvstendig grunnlag for bevæpning, det faktum at politiet klarte seg meget godt i perioden med midlertidig bevæpning. Likeså at utvalget etter perioden for midlertidig bevæpning har fått tilbakemeldinger på at det går mer tid til å få et godt beslutningsgrunnlag (Second opinion) før bevæpning. Det mener vi støtter dagens praksis og lovgivning, og sikrer gode vurderinger før beslutning om bevæpning i god norsk polititradisjon.

Imidlertid er det grunn til å legge vekt på informasjonen utvalget har innhentet, som kan tyde på at ikke alt var i henhold til intensjonene under den midlertidige bevæpningsperioden. Utvalget har dokumentert at det i den midlertidige bevæpningsperioden var opplysninger om svekket styring og ledelse av bevæpnede oppdrag. Selve "lakmustesten" på om den midlertidige bevæpningsperioden, og etter vårt syn endringen i ny våpeninstruks hvor ansvar er delegert til operasjonsleder, blir ivarettatt på en tilfredsstillende måte. Informanter fra politidistriktene har opplyst til utvalget at den midlertidige bevæpningen kunne medføre at innsatsleder og operasjonsleder mistet kontroll over oppdragene, f.eks. ved at bevæpnede oppdrag ble iverksatt uten at operasjons- og innsatsleder hadde utført sine oppgaver i forkant. Det medførte også at disse mistet muligheten til blant annet å iverksette risikoreduserende tiltak. Dersom det er avdekket mangler på beslutningsnivå, rutiner og notoritet under den midlertidige bevæpningsperioden, må dette tas på alvor og gjennomgås. Som et apropos til det ovennevnte, er det registrert at, etter den midlertidige bevæpningsperioden, bærer noen tjenestepersoner våpenhylster uten pistol i beltet, uten at bevæpningsbeslutning er gitt. Slik praksis er uheldig, da publikum eller kriminelle kan oppfatte at politiet fremstår som bevæpnet.

Til ovennevnte avsnitt vil vi vise til Kristin Hellesø-Knutsen doktorgradsavhandling "Jakten på risiko - Vurderinger, følelser og valg hos patruljerende politi", hvor hun bl.a. oppsummerer: *Resultatene viser at politifolkene i begrenset grad opplever å være styrt av ledere og*

beslutninger som er tatt høyere opp i politiorganisasjonen. De oppgir å ha rom til å prioritere ut fra egne vurderinger, og det de prioriterer er mest påvirket av egne interesser.

Resultatene viser også at når politifolkene prioriterer ut fra egne risikooppfatninger, vektlegger de hvor store konsekvenser en hendelse kan ha, mens de ser bort fra hvor sannsynlig det er at konsekvensene vil skje. De synes det er viktigere å lete etter situasjoner de oppfatter som alvorlige, men som opptrer relativt sjelden, enn å prioritere mer vanlige risikosituasjoner. Slik kan det se ut til at politifolks jakt på alvorlige hendelser går på bekostning av annen type risiko, f.eks. uønsket atferd i trafikken, som statistisk sett representerer en større skadefrekvens og som også ligger klart innenfor de oppgaver som tilhører ordenstjenesten.

I den norske bevæpningstradisjonen har nettopp "Second opinion" vært helt avgjørende for håndtering av beslutninger og gjennomføring av bevæpnet oppdrag. Hvis det blir en kultur hvor våpen trues med eller tas ut av hylster uten at det foreligger ordre, eller at dette blir rapportert, kan bevæpning av politiet føre til uheldige og livstruende situasjoner. Det kan svekke rettsikkerheten og ikke minst tilliten til politiet.

Avslutningsvis til dette kapittel vil vi legge vekt på hva utvalget har innhentet av informasjon fra Spesialenheten etter den midlertidige bevæpningen, og vi siterer: "*Et argument som, spesielt fra Politiets fellesforbund, er trukket frem for generell bevæpning, er at det vil bidra til kortere responstid*". Ut fra Spesialenhetens materiale anses det vanskelig å bruke responstid som argument for generell bevæpning. Ofte fremstilles (kort) responstid ubetinget som et gode, men noe kan tyde på at tjenestepersonene under perioden med midlertidig bevæpning gikk raskere inn i situasjoner enn tidligere – på en måte som ikke nødvendigvis var hensiktsmessig. Faktum i de etterforskede sakene som fant sted under den midlertidige bevæpningen skiller seg ikke fra saker der det tidligere var gitt bevæpning.

Kapittel 8, Bevæpningspraksis og erfaringer i andre relevante land

Til dette kapitlet vil vi anføre at det kan være interessant å se på bevæpningspraksis og erfaringer i andre relevante land. Vi mener imidlertid at vi ikke kan kopiere andre lands bevæpningspraksis, som bygger på forskjellig kultur, politiutdanning og praksis, samt samfunns-, kriminalitets- og terrorutvikling. Imidlertid synes vi det er interessant at majoriteten av politipersonellet som patruljerer i gatene i England ("Bobbies"), ikke er bevæpnet, og har heller ikke anledning til å bevæpne seg. Dette på tross av tidligere IRA trussel og dagens terrorhendelser. Ikke alle patruljerende konstabler er autorisert til å bære elektrosjokkvåpen, og i London politiet ("Met police") er det ca. 4 000 av 31 000 "Met officers" som er trent og autorisert til å bære og bruke våpenet (se for øvrig våre kommentarer i Kap. 9, 12. avsnitt).

Engelsk politi har på bakgrunn av tidligere og nåværende trusselvurderinger "punktbevæpning" på utvalgte steder (parlamentet, ambassader, flyplasser mv.), på samme måte som vi har i Norge, og da spesielt i Oslo. I tillegg har bl.a. "Armed Response Vehicle (ARV) Officers" fremskutt lagring som rykker ut til væpnede oppdrag m.m. Til sammenlikning har alle patruljer i vakt- og beredskapstjeneste i Norge fremskutt lagring av én- og tohåndsvåpen. Etter vår oppfatning har vi en bedre responsevne med dagens bevæpningsmodell, enn det våre kollegaer i England har.

Vi mener at det er grunn til å vurdere hvordan bevæpningspraksis og erfaringer i andre land er, men erfaringene må vurderes ut fra behovet og politipraksis i Norge. Det har blitt gjort tidligere, når temaet om bevæpning har vært oppe til debatt.

Kapittel 9, Mulige modeller for bevæpning av norsk politi

Vi støtter som nevnt flertallet i utvalget som ønsker et politi som fortsatt klarer å balansere tilbakeholdenhet og nødvendighet for bevæpning, og at dagens ordning med lett tilgang til våpen i patruljebilene ivaretar tilstrekkelig respons. Ordningen med fremskutt lagring har virkelig økt responsevnen til norsk politi.

Utvalget har balansert analysene fra verstefallstenkning til prinsipiell tenking. Vi er enig i at nødvendighetsprinsippet tilsier at bruk av makt eller våpen skal være strengt nødvendig, og vi er enig i at samfunns- og kriminalitetsutviklingen ikke tilsier behov for å endre dagens bevæpningsordning, en ordning som har blitt mye bedre med fremskutt lagring.

På de fleste områder er det dokumentert at utviklingen i kriminaliteten er nedadgående, og mange former for både ordinær og grov kriminalitet har minsket i omfang. Nye kriminalitetsutfordringer som politiets egne trusselvurderinger og langsiktige prioriteringer viser til, er i hovedsak som utvalget presiserer knyttet til digitale plattformer, som ikke utløser behov for skytevåpen. Vi mener at vi ikke må komme i en situasjon der vi blir så opptatt av bevæpningsspørsmålet og å trene på bevæpnede oppdrag, at vi glemmer andre alvorlige trusler og utfordringer som er vel så relevante og risikofylte for både samfunn og enkeltindivider.

Vi er også enig med utvalget at det er forebyggende å ha tilstrekkelig med operativt politipersonell for å forbygge og avgjøre hendelser, og at manglende politiressurser ikke bør brukes som et vikarierende argument for et bevæpnet politi. Et viktig perspektiv å ha med i nærpoltireformens organisering av tjenesten og disponering av nyutdannede fra Politihøgskolen.

Vi støtter at terskelen for bevæpning ikke må senkes, og at praksis bør følges opp med gode nasjonale analyser på effekten av ny bevæpningsordning (operasjonsleder).

Vi er i likhet med utvalget av den oppfatning at dagens ordning også gir et bedre mentalt forberedt politi ved bevæpnede oppdrag, dette på tross av at utvalget etter den midlertidige bevæpningsperioden fikk opplysninger om at tjenestepersonell mente de fikk bedre tid til å vurdere uten å måtte tenke på bevæpningsspørsmålet.

Flere vil hevde at dagens bevæpningsordning har begrensninger, og tjenestepersoner har uttrykt at de ønsker seg bevæpning for sikkerhets skyld. Det mener vi at utvalget på en god måte har dokumentert er en uholdbar argumentasjon i bevæpningsdebatten. Bevæpning som forebyggende tiltak for å redusere risiko ved uforutsigbare hendelser, har heller ikke utvalget funnet godt nok som grunnlag for å endre bevæpningspraksis.

Utvalget har vurdert mulige justeringer innenfor dagens modell, og da med utgangspunkt i avstand til våpen over lang tid. Vi er enig med utvalget i at en generell bevæpning ikke kan innføres på dette grunnlaget, men at det lokalt i politidistriktet basert på det konkrete oppdraget og en grundig risikovurdering på et strategisk nivå, kan besluttes fremskutt lagring på annet sted enn i patruljebilen eller bevæpning innenfor dagens hjemmelsgrunnlag. Vi ser at samme vurdering må ligge til grunn for eksempel ved vurdering av behovet for annen fremskutt lagring og bevæpning ved utvalgte objekter (offentlige bygg, ambassader, lufthavner m.m.), som utvalget har drøftet i dette kapittel. Oslo politidistrikt har for eksempel praktisert en ordning med bevæpnede ambassadepatruljer. Vi er enig med utvalget i at flere

av de samme vurderingene kan gjøres på andre punktbevæpninger, ikke som argument for daglig bevæpning av norsk politi, men basert på konkrete og tidsavgrensede ROS-analyser for utvalgte objekter.

Vi mener imidlertid det ikke bør differensieres bevæpning på bakgrunn av innsatskategori. Som utvalget, mener vi en slik ordning på ingen måte ivaretar en bedre responsevne. I den praktiske politihverdag i det langstrakte land, er det som oftest tilfeldig hvilke patruljer som er nærmest et oppdrag som krever bevæpning. Det samme mener vi vil gjelde ved et forhøyet trusselbilde. I tillegg vil en slik ordning stride mot at vi skal være "ett politi".

Utvalget har forsøkt å få tak i hva politiets ønske om bevæpning springer ut fra, siden det ikke foreligger noen dokumentasjon på at politiet står overfor flere eller mer alvorlige risikosituasjoner nå enn tidligere. Vi mener det er bekymringsfullt hvis det er slik at oppfatninger om farlighet og risiko er begrunnet i en majoritetsmisforståelse om risiko og sannsynlighet, alene eller i kombinasjon med Politiets Fellesforbunds vedtak fra november 2012.

Vi er enig i utvalgets vurderinger hva gjelder omkostninger ved generell bevæpning av politiet, som over tid kan gi endringer i tilliten til politiet, økt risiko ved bæring av ladd våpen både for publikum og tjenestepersonell, økt våpenbruk og utvikling av en kultur som svekker kontroll og ledelse av væpnede oppdrag. Utvalget mener at det må dokumenteres et behov før man eventuelt endrer på dagens bevæpningsordning, en ordning som vi også mener fungerer godt.

Utvalget har vurdert og anbefalt at elektrosjokkvåpen bør vurderes innført i norsk politi, der alle operative mannskaper bærer dette på seg daglig. Elektrosjokkvåpen bør visuelt differensieres fra skytevåpen, slik at politiet ikke fremstår som bevæpnet, presiserer utvalget. Vi er enige i vurderingen til utvalget, men mener at grunnlaget for en prøveordning er noe annerledes enn det som var begrunnelsen da engelsk politi i 2003 ga spesialutdannede politibetjenter mulighet til å bevæpne seg med Taser, X26-modellen. M26 Taser "electromuscular disruption" pistol ble først innført som et alternativ til vanlige våpen i London, Thames Valley, Northamptonshire, Lincolnshire og Nord-Wales. Bakgrunnen for innføringen i England var etter et voksende press for et "mindre dødelig" våpen, for å redusere antall personer som er skutt og drept av væpnet politiet. Det er jo ikke situasjonen i Norge.

Vi ser at det kan være en mulig modell å forsøke elektrosjokkvåpen som et taktisk alternativ til bevæpning med skytevåpen i saker hvor bl.a. kniv er trusselvåpen, eller i spesielt potensielt voldelige situasjoner der andre mer skånsomme taktikker har blitt vurdert eller mislyktes. Imidlertid må en prøveordning følges opp med detaljerte registreringspunkter, som eventuelt følges opp med videre anbefalinger. Men som nevnt ovenfor, er vi av den oppfatning at det først må foretas en mer grundig analyse av behovet ut over denne NOUs anbefaling.

Når det gjelder utvalgets forslag om å vurdere bruk av kroppsborne kameraer, mener vi det først og fremst må foretas en behovsanalyse. Vi har ikke det inntrykket, basert på tillitsbarometeret, PODs publikumsundersøkelse og Spesialenhetens etterforskning, at behov for kroppsborne kameraer er formålstjenlig for norsk politi per i dag. Begrunnelsen for innføring i England, var flere hendelser hvor politiet var mistenkt for uten hjemmel i lov å stoppe og ransake (såkalt "stop and search") personer på gaten, og at det ble påstått at inngripen også var rasistisk motivert. Tilnærmingen og insitamentet var med andre ord en helt annen enn tematikken og behovet som denne høringen handler om.

Vi har tidligere sagt oss enig i utvalget som foreslår lovfesting av sentrale deler av våpeninstruksen, og da under kapittel II i politiloven – "Om utførelsen av polititjenesten" og at våpeninstruksens § 4-3 tas ut og overføres til politiloven som § 6a. Det vil som utvalget påpeker sikre demokratisk kontroll.

Oppsummert

Vi støtter utvalgets flertall, som anbefaler videreføring av dagens ordning med et ordinært ubevæpnet politi som medbringer ett- og tohåndsvåpen i kjøretøy (fremskutt lagring).

For øvrig viser vi til våre øvrige kommentarer til utvalgets analyser og forslag.

Med hilsen

Runar Karlsen

Sjef for Utrykningspolitiet

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Saksbehandler:
Roar Skjelbred Larsen
*Assisterende Sjef for
Utrykningspolitiet*
Telefon: 33 13 44 02